

Regelbunden tillsyn i Viksjöskolan

Grundskola årskurs 7-9

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Järfälla kommun och besökt Viksjöskolan den 23-24 oktober 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns i separata material och på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Regelbunden tillsyn](http://www.skolinspektionen.se/Regelbunden_tillsyn)).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 11 maj 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna, vilket sker i samband med skolbesöket.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Viksjöskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Viksjöskolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal, elever och föräldrar. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Viksjöskolan

Viksjöskolan	Antal elever
Grundskola	588

Källa: Viksjöskolan, hösten 2008

Viksjöskolan är en grundskola i Viksjö kommunedel med årskurs 7-9. Skolledningen består av en rektor, biträdande rektorn och arbetslagsledarna. Personalen är organiserad i fyra pedagogiska arbetslag.

På skolan finns en särskild undervisningsgrupp som är kommungemensam. Ansvaret för denna åvilar annan rektor än Viksjöskolans rektor. Denna verksamhet beskrivs i kommunrapporten för Järfälla kommun, tillsammans med liknande grupper på andra skolor.

Järfälla kommun deltar i försöket med timplanelös undervisning.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat för elever i årskurs 9

	Viksjöskolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommun-grupp ²	Riket ³
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	209,2	210,4	212,3	208,4	204,2	213,8	215,0	209,3
Andel (%) som ej nått målen i samtliga ämnen	25	15	17	25	22	24	21	23
Andel (%) behöriga till nationellt program	94	96	96	90	93	90	91	89

Källa: Skolverkets officiella statistik

Kommentar och bedömning:

Av tabell 2 kan utläsas att resultaten år 2008 förbättrats i två avseenden och att de ligger över resultaten i kommunen som helhet och i riket i två avseenden. Enligt rektorn har andelen elever som nått målen i samtliga ämnen ökat, tack vare ett aktivt kvalitetsarbete.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det är positivt att resultaten förbättrats under år 2008. Det är dock viktigt att skolan fortsätter sitt arbete för att förbättra elevernas kunskapsresultat, speciellt med tanke på att ca 22 procent av eleverna år 2008 inte når godkänt i alla ämnen i årskurs 9.

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen

² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen

³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

- 1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp resultaten i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.2.3 Lärarna upprättar en framåtsyftande individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje elev vid utvecklingssamtalet. Den ska vara framåtsyftande och skriftligen sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Från och med den 15 juli 2008 har bestämmelsen i grundskoleförordningen om individuell utvecklingsplan ändrats. Den ska också innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Dessa omdömen får vara betygsliknande men bör anpassas till elevens ålder och förutsättningar. Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen har reviderats med anledning av ändringen.

Då Viksjöskolan, vid tillsynstillfället inte har genomfört utvecklingssamtal med alla elever, gör Skolinspektionen sin bedömning utifrån de tidigare bestämmelserna för individuella utvecklingsplaner. De planer som Skolinspektionen har tagit del av bedöms behöva utvecklas så att mål och skolans insatser tydligare framgår med utgångspunkt i de nationella kursplanerna. Vidare förutsätter Skolinspektionen att de nya bestämmelserna om individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen ligger till grund för skolans fortsatta arbete i detta avseende.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

- 1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling. I Viksjöskolan har lärarna utifrån de nationella målen arbetat fram egna betygskriterier för respektive ämne. Skolinspektionen har tagit del av dessa och noterar bland annat att i ämnena matematik, idrott och hälsa samt slöjd finns betygskriterier som enligt Skolinspektionen står i strid med de nationella kriterierna i kursplanerna. Eleverna uppger att de ibland är osäkra på vilka kriterier som ligger till grund för betygssättningen och exemplifierar med att de uppfattar närvaro och uppförande som avgörande i vissa ämnen. Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan behöver se över de egna konkretiseringarna så att de stämmer överens med de nationella kursplanerna.

- 1.3.3 Betyg sätts, intyg utfärdas och betygs katalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska en skriftlig bedömning ges om en elev inte når de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret. Av bedömningen ska elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket framgå. Dessutom kan de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Bedömningen ska undertecknas av läraren. I Viksjöskolan finns dokument som benämns "Bilaga till betyg" som enligt sko-

lan är att betrakta som skriftliga bedömningar. Dessa ges till elever i årskurs 8 och 9 som inte nått målen i ett ämne eller ämnesblock och är en redovisning av vilka mål som inte nås. De underlag Skolinspektionen tagit del av ges felaktigt i årskurs 8 och de beskriver inte elevens kunskapsutveckling. Skolinspektionen bedömer att skriftliga bedömningar måste upprättas i enlighet med förordningskraven.

Enligt författningarna får ändringar i betygskatalogen göras på grund av skrivfel. I den betygskatalog som Skolinspektionen har granskat förekommer ett stort antal ändringar av betyg, vilka inte huvudsakligen har gjorts p.g.a. skrivfel. Skolinspektionens bedömer att åtgärder behöver vidtas så att detta inte inträffar framöver.

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

- 1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.4.2 Elevernas ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

- 1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.5.3. Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärder ska följas upp och utvärderas.

Av de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av framgår inte hur åtgärder ska följas upp och utvärderas. Dessutom bedöms åtgärdsprogrammen vara av varierande kvalitet. Skolan har själv identifierat området som ett utvecklingsområde, vilket är positivt.

Skolinspektionen bedömer dock att åtgärdsprogrammen behöver utvecklas.

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska det finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Planen bör vara konkret och utgå från aktuell kartläggning av verksamhetens behov som utgångspunkt för planerade åtgärder under det kommande året. Enligt en särskild förordning ska eleverna vara delaktiga vid framtagandet, uppföljning och bearbetning av planen, se vidare skolverkets Allmänna råd och kommentarer för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7). I detta arbete bör beaktas att plankravet från och med den 1 januari 2009 framgår av 14 a kap. 8 § skollagen och 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567).

Tillsynen visar att skolans likabehandlingsplan till stor del följer författningskraven men att den inte utgår från en aktuell kartläggning av de specifika behov som finns på skolan utan förhåller sig mer allmänt kring övergripande förhållanden.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder måste vidtas för att upprätta en likabehandlingsplan som fullt ut svarar mot författningarnas krav.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skollagen ska utbildningen vara avgiftsfri. I verksamheten får förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. I tillsynen framkommer att skolan årligen arrangerar en friluftsdag med skidåkning som ett valfritt alternativ och för detta får eleverna betala ca 250 kronor.
Det är enligt Skolinspektionen inte förenligt med skollagen att vissa elever av kostnadsskäl ska behöva avstå från aktiviteter i utbildningen. Vidare anser inspektionen att 250 kronor inte är att betrakta som en obetydlig kostnad i skollagens mening.

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

- 3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

- 3.3.1 Rektorn är förtrogen med verksamheten och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

10 (11)

Motivering
Av grundskoleförordningen framgår att elevens rätt till särskilt stöd är oavvisligt och att det är elevens rektor som ansvarar för att särskilt stöd ges till elever i behov av detta. Förordningen påbjuder ett samråd med eleven och elevens vårdnadshavare men om rektor bedömer att en viss form av stöd är den bästa stödåtgärden för eleven ska detta genomföras även om vårdnadshavaren motsätter sig detta. I tillsynen av Viksjöskolan framgår att personalen uppfattar att beslut om särskilt stöd inte kan fattas mot föräldrarnas vilja trots att rektorn påtalat att så kan vara fallet. Skolinspektionen bedömer att detta behöver förtydligas ytterligare på skolan. Enligt rektorn återrapporteras inga delegationsbeslut till styrelsen för utbildningen, vilket måste ske enligt författningarna.

- 3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

- 3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever anges att likabehandlingsplanerna i de olika verksamheterna ska följas upp och utvärderas årligen i kvalitetsredovisningarna. I skolans kvalitetsredovisning anges att likabehandlingsplanen har följts upp och utvärderats. Det saknas dock en bedömning av resultatet av arbetet och en beskrivning av åtgärder för en högre måluppfyllelse. Tillsynen visar att detta behöver åtgärdas i en annars bra kvalitetsredovisning.

2009-02-11 Stockholm

Mats Peterson

Elisabeth Ritchey